

ZSIDÓ DIÁK

MAGYAR ZSIDÓ EGYETEMI HALLGATÓK LAPJA

Az ifjúság

jelképe a tavasz; a magyar ifjúság szimbóluma a márciusi tavasz. 1848-nak történelmi márciusi idusa: a szabadság, a testvéri egyenlőség, a honfiai szerelem csodálatos szépségű embereszménye.

Nyolcvanhat esztendeje ünnepli a magyar ifjúság legszentebb ünnepét: március tizenötödikét. Sok megpróbáltatás, keserves fájdalmak kora volt ez inkább, mint a „boldog ifjúság”-nak gondtalan ideje. Az elnyomás kora, a világháború, utána Trianon igazja az, melyben a magyar ifjúság felnövekedett. De úgy látszik még lesz magyar feltámadás, mert a magyar eget új remények csillagboltozata fedi be.

A világ szeme erre a kis országra figyel. Róma, Bécs mind-mind egy-egy új állomás az igazsághoz vezető győzelem útján. És ennek a világnak szeme pokoli gonosz indulattal lesi ennek a nemzetnek ifjúságát, ennek a nemzetnek új hangadóit, akik ma-holnap már a világ tárgyaló zöld-asztalánál fognak ülni.

„A magyar ifjúság velem együtt tudja, hogy mik a multnak bünei, tudja, hogy a pnhagerincű magyar elveszti a látszmát — a jövő csak a gerinces magyaré!” — mondotta Gömbös Gyula a Turul Szövetség nagytáborán. És mi is ezt mondjuk: gerinces magyarságot! A magyar ifjúság oly egységet jelent, melyet nem lehet és nem szabad részekre bontani, mert ép a még különállókat kell egységbe tömöríteni.

Miért van hát, hogy ez a bajtársi ifjúság a gerinceséget csak magának szeretné kisajátítani? Miért van, hogy csodálkozik és megbotránkozik azon, ha vele szemben is gerincesen és önértékesen lépnek fel? Miért?!

Gömbös Gyula mondotta: „gerinces magyarságot! ne csodálkozzék tehát az ifjúságnak egyetlen rétege sem, ha a zsidó ifjúságtól gerinces magatartást tapasztal. Csak önértékes és gerinces fiatal lehet igaz magyar ember és hogyan lehet egy új március 15-ének trianoni renaissance-ját elképzelni gerinces és önértékes magyar ifjúság nélkül?!

Mindenütt, amerre tekintünk: munkát, mozgolódást látunk: külföldön és itthon az ifjúság köreiben. Az ifjúság revíziótól harsogó kiáltásai megmozgatják külföld és az egész világ szunnyadó lelkiismeretét. Tavaszunk új életre hívja a természet zárközöttségét: bimbókat és rügyeket, gondolatokat és eszményeket hoz, hogy megvalósuljanak, hogy nyilvánjanak és virágozzanak.

Virágzó tavaszi életet hozott 1934. márciusa!

MÁRCIUS 15

A zsidó egyetemi ifjúság ünnepélye a Goldmark-teremben

Gyönyörűsége ünnepély keretében tartotta meg a magyar zsidó egyetemi ifjúság március idusának 86-ik évfordulóját. A budapesti MIEFHÖE rendezte meg a Goldmark tereben az ünnepélyt, ahol az egyetemi ifjúságon kívül óriási ünneplő tömeg jelent meg. Jelen volt a zsidóság csaknem minden notabilitása is.

Az Országos Tanítóképző Intézet énekkarának *Stroke Henrik* nagyszámú vezetése mellett felcsendülő „Hiszek-e”-e után a „Talpra magyar”-t énekelte el a kórus. *Szende Klára* és *Magda*, hegedű, illetve zongoraművésznők magyar zeneszerzőktől előadott darabjaikat a közönség nagy tetszéssel hallgatta meg. *Esti-Eisinger László* nagy hatású szavalata után *dr. Strasser Pál*, a MIEFHÖE országos elnöke tartott ünnepi beszédet:

Rámutatott március 15-nek történelmi multjára, a márciusi ifjúság küzdelmeire és március ünnepének jelentőségére. Párhuzamot vonva a mai ifjúsággal, csodálkozva tekint a mai magyar márciusi egyetemi ifjakra és kérde: „miért ütitek ki bennünket gumibottal az egyetem falai közül és miért szórták tele nyílaskereszttel padjainkat az Alma Mater falain belül?!”

Megemlékszik a márciusi történelem talán ismeretlen azon lapjairól, azon márciusi őseinkről, kik a szabadság perceiben csak a pusztítást, a lelkesülés jutalmául a kifosztást és a hazafiasság hálájául a korbácsütéseket kapták. „Emlékeznünk kell — úgymond — azon márciusi zsidó magyarokra, kik a felszabadult természet első tavaszi lehelében azt hitték, hogy a szabadság zászlaja nem áll meg a felekezet falainál és akik azt remélték, hogy a felekezeti egyenlőség az összes Egy Isten-hívők számára keletkezett.”

„Mit kell tennie az 1934-es magyar ifjúságnak?” — teszi fel a kérdést: — *Egységet a magyar ifjúságnak!* de hogy erkölcsi jogunk legyen ezen egységet követelni, hogy felajánlhassuk jegítő karjainkat, mint őseink megtették 1848-ban, annak egy elengedhetetlen feltétele van: egységet önmagunk körében! Szétszórva, egymás ellen marakodva áll ma a magyar ifjúság és szomorúan látjuk, hogy belső marakodás, politikai széthúzás van a magyar zsidó ifjúság soraiban is. Soha jobban nem

kellett az egység, soha nagyobb szükség nem volt az ifjúság egészére, mint ma, hogy kivívja azt, ami a magyarnak jár, kivívja azt, ami a magyar ifjúságnak jár és kivívjuk azt, ami a magyar zsidóságot megilleti!... *Követeljük az ifjúság életjogát, nem elégszünk meg azszal, hogy egyenlő honpolgárai vagyunk a törvényben ennek a hazának, hanem követeljük ennek keresztülvitelét az életben és az egyetemeken is!”*

„Mi zsidó magyarok soha se feledkezzünk meg egyről: ha százszor is ütnek bennünket azért, mert magyarnak valljuk magunkat, itt a határokon belül, ne felejtsük meg azokról, akik odadobják a kényelmes életüket, megélhetésüket és nyugalmaikat csak azért, mert nem ismerik el, hogy ők csak zsidók, hanem szent áhitattal, erős lélekkel vallják, hogy ők zsidó magyarok!”

„Reméljük, hogy el fog jönni az az idő, amikor a március idusát minden magyar szabadon megünneplheti és ugyanakkor el fog érkezni az az idő, amikor az én utódaim is visszatérnek az elzártságból a kollégialis szeretetbe! Ennek a kornak az előjvetelég, amelytől úgy reméljük nem évtizedek, csak évek választanak el bennünket, összeharapott, ajkakkal, ökölboszorított kezekkel dolgozunk, magyar szívvel, magyar lélekkel vállvetett munkával és önértékes zsidó hittel. És higyjünk, higyjünk ennek a kornak az előjvetelében, mert március 15-e van és március Idusán az ifjúságnak himnie kell!”

A nagyhatású ünnepi beszéd után *Domány Sári*, operatőresző adott elő magyar dalokat. Majd pedig *Dési Géza*, az ünnepély díszszónoka az ifjúság és a hallgatóság óriási ünneplése között kezdett beszédébe:

Azokról a kényszerűtlen távollevőkről emlékszik meg, „akik nélkül nem lehet addig március amíg nem fogunk ezekkel együtt élni. Mert egység nélkül, mert trianoni egység nélkül nem lehet visszahozni azokat, akiket elraboltak tőlünk. De amikor revízióról beszélünk, a külső revízióról, akkor kell, hogy előbb a belső revízió legyen meg, mert nem kérhetünk igazságot és jogot ellenség-től és idegentől, nem követelhetünk igaz

viszátérítést! örökségünkbe, szent jogunkba, megbüntetését a harácsolóknak, szökényolóknak, rablóknak akkor, amikor fajunkon belül különbséget akarunk tenni magyar- és magyar, polgár- és polgár között, megszüntetni akarnak jogokat, amely emberi, örök, a törvény jogán, az igazságosság jogán, Isten jogán, ember jogán, magyar jogon és a közös harcok jogán.”

„Az egész világtörténelem nem áll egyébből, mint a tél és a tavasz harcából, sötétség és világosság küzdelméből, az értelem és értelmetlen, az érzés és érzéstelen emberi összetételek örök harcából. Tudjuk, Isten a saját képére teremtette az embert, az égből és a föld sarából. Minden embernél más a föld és az ég aránya. Amikor ezt látják, ne ijedjenek meg, ne remegjenek, ne reszkessenek, mert a március mindig győz, a tavasz mindig legyőzi a telet, nem a mormogó, zsörtölődő, irigy öregnek lesz igaza, hanem a lángoló szármű ifjúságnak, amelynek mindig igaza van, még akkor is, ha téved. A fiatalságnak szabad tévednie, ez az ő joga, mert hát mikor tévedjünk, ha nem akkor, amikor fiatalok vagyunk. Ugyis eljön az idő, amikor okosnak kell lennünk, amikor nem szabad tévednünk, amikor nem szabad, csak a sineken haladnunk a törvény áttörhetetlen szabályai szerint és a bölcsesség vérfa-gyaszító tényei szerint.”

Kéri az ifjúságot ne rendüljön meg hitében, bár „kufárok, repkedő darazsak, egyéb paraziták igyekeznek, hogy a magyar jövő új, nagy rohanásának szent munkáját megzavarják. Ne tördeljünk velük, a jövő a miénk, a jövő a mi multunk, tradícióink, mert ez az élet törvénye és ezer éven át ezért tudunk megállni, mert jogokat és kötelességeket ismertünk. Higyjunk a szép tavaszban, higyjunk a magyarság tavaszában, higyjük szilárd hittel azt, hogy a március nem csak a költemények, nem csak lobogók sorozata, nem csak kegyeletes ünnepély, amely a multnak szól, hanem álljon biztosítékkal a jövőnek, és biztatásul a jövőre az ifjúságnak arra, hogy újra megjön a magyar feltámadás!”

A „Himnusz” elénekléssel ért véget a magyar zsidó egyetemi ifjúságnak lélekemelő nemzeti ünnepélye.

Előfizetési ár:

egész évre **2 pengő**

Dr. Schwarz Mór:

Ne polemizáljunk?

Egyes fajvédő körök lenézően állapítják meg a „Zsidó Diákról”, hogy csupa polemia. Noha közismert igazságaik igazság tagtalma, míhelyt zsidóról van szó — meg kell állapítanom, hogy ez állításukkal közel járnak az igazsághoz. Kissé szokatlan ez számukra is, számunkra is, de mindenesetre a javulás jele és örömmel üdvözöljük ezt. Amde örömmel mélysegesen tompítja az a felismerés, hogy e megállapításukhoz nem az igazság utáni szomju vágy vezette őket, melynek kielégítése által megszűnik „Mindervertigkeitsgefühl”-jük. Mert ha tényleg az igazság keresése fűtötte volna őket, először a saját lapjaikat vizsgálták volna meg és azokat tisztították volna meg azoktól a részekről és attól az iránytól, mely elentében áll vallásuk etikájával és mélyen sérti a haza érdekeit. Itt van a „Bajtárs.”

Mi evvel a tartalommal polemizálunk. És amikor ezt tesszük, nemcsak önmagunkat védjük rágalmakkal szemben, hanem hazánk érdekeit is. Mert mi, magyarok oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kell kegyelmezni. Ez a nemzet nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy kitagadjon embertömegeket, melyek érzésben, nyelvben, gondolkodásban testéhez tartoznak és pótolják azokat oly tömegekkel, melyek közelünkben élő nemzetek kultúráját görcsösen terjesztik ott, a magyar nemzet halálós veszedelmére.

A keresztény még nem magyar és nem hazafi. Egyetlen sváb vagy tót már veszedelmet jelent, de sohasem a zsidó.

Szeretett fajttestvérem, menjen ki Budakeszire, azaz Putakeszire, majd meglátja, hogy mennyire igazam van.

Vagy nézze meg a német térképeket, melyek a német birodalom határait a pesti Dunáig tölják ki.

Hogyan lovalhatják magukat bele annyira a gyűlöletbe, hogy nem látnak és nem hallanak? Vanak zsidó gazemberek? Segítünk nekik majd, hogy ártalmatlanná tegyék őket! De ne felejtse el ugyanez bőségesen megvan keresztényben is. Matuska, Zempléni, Bognárné, Tiszaug stb. keresztény, de sohasem volna közülünk senki annyira lelketlen, hogy az ilyen esetek nyomán általánosítson. Harcoltok minden ellen, ami káros a magyarnak? Mi is itt vagyunk. De nem tőrjünk, hogy vájkáljatok a mi magyar voltunkban, hogy kétségbevonjátok érzéseinket! Milyen jogon tesztitek ezt?

Vallásosak vagytok, ha gyűlölködtek? Magyarok vagytok, ha igazságtalanok vagytok? Nem!

Avval az energiával, mellyel bennünket támadtok folyton, miért nem izmosítjátok inkább a magyar kultúrát, mely a legjobb nemzetfenntartó erő?

És most nézzük meg a ti lapjaitokat. „Uj Magyarország” szerkesztője egyik kollégám Pap Béla ref. lelkész. Gondolom a többi is. A lap bizonyára tele van szeretettel. A 85. oldalon Pap Béla sürgősen tiltakozik az ellen, mintha Szabó esperes úr filozemita beszédet mondott volna. Isten ments! Csak nem tarthat Szabó esperes úr

filozemita beszédet! Na, na, zsidót nem szabad szeretni. Még megbüntet a Biblia!

Vagy vegyük elé a Bajtársat. Barna papirosa biztosan a magyar nemzet színe. Minden oldalán van valami a zsidók ellen. De ha faj, legyen faj, miért nem ír az itt élő idegen fajú idegen nemzetiségek ellen? Hiszen ezek ellen kell küzdeni leginkább.

Magyarosítani kell őket sürgősen, magyar szellemet, levegőt kell körikbe vinni.

Miért nem dolgoznak itt? De nem. Könnyebb és hálásabb a gyöngék ellen „harcolni.” És micsoda logikával, Uristen! Van egy pár soros cikke: „Idegen Kánaán a magyar vér szerette földön.” Az idegen én vagyok. A magyar ő. Nana. Azt hiszem, egyik se biztos. Szóval, e „cikkekben” szembeállítja a paraszt jövedelmét a zsidókéval. Csak a zsidókéval, az idegenekkel. És ugyan e lapszám 9. olda-

lán „névmagyarosítás” c. cikkben föl-említi az idegennevű keresztény közéleti férfiakat. Ezek között számos van, akiknek jövedelme még inkább szembeállítható a parasztéval. Például Festetiché.

E cikkkel kapcsolatban több kérdés van.

1. A cikkben felsorolt idegen nevű keresztény urak fajmagyarok-e, vagy sem?

2. Ha igen, mint fajmagyarok kapták-e az idegen neveket?

3. Ha mint idegenek kapták, miért nem szerepelnek ők is az „Idegen Kánaán a magyar vér szerette földön” c. cikkben? Miért csak a zsidók? mi-ért csak a zsidók ellen szól a befejező felszólítás: „Bajtárs, harcolj a magyar paraszttal!” Nem minden zsidó szilpolyozza a parasztot és nem minden zsidó kíméli a paraszt verejtékét.

Ime, ilyen a barnaszínű igazság! Hát ne polemizáljunk?

Zádor György:

Zsidóság és a revízió

Tizenöt éve szenved Középeurópa Trianon súlya alatt. Tizenöt éve a békédiktátumok minden igyekezete oda irányul, hogy életté, valósággá stabilizálják a trianoni igazságtalanságot. Be-fejezett tényé akarják alakítani a szellem és gazdasági lehetetlenségét.

A Dunavölgyében élő zsidóság elejétől kezdve szembehelyezkedett az erőszakkal. Szlovénia, Erdély, Bácska és Bánát zsidói néma ellenállást fejtenek ki. Ahol tudják, kimutatják elégedetlenségüket a mai uralommal szemben. Minden reményük a magyar zsidóságban van, mely akadálytalanul fejtheti ki revíziós tevékenységét.

A zsidó fiatalok osztatlan sorokban áll a revízió gondolata mellett. Érzik és tudják, hogy az öt véresen érintő kulturális válság megoldása: a revízió! Az elszegényedett intellektuális, a munkanélküli diplomás és a kilátástalan magántisztviselő vagy kereskedő reménye egyedül: a revízió.

A zsidó szellem az igazság, a békeség, a megértés, az erőszaknélküliség szelleme. Ez a szellem állítja a békés revízió mögé a zsidó fiatalok ereit. A békeség: a béke lehet stabilizálását, ami a mai határok mellett elképzelhetetlen. A megértés: a nemzetközi együttműködés felé mutat, melynek minden előfeltétele meglesse a revízió után a Duna völgyében. Az erőszaknélküliség tiltakozik a szuronyos béke ellen, tiltakozik emberek millióinak erőszakos kisajátítása ellen.

A magyar zsidó fiatalok jelentős száma fordul meg külföldön és nyelvtudása, intelligenciája, kapcsolatai révén hathatós revíziós propagandát fejt ki. Az egyéni meggyőződés fegyverét használva, számtalan új barátot szerez így a revízió gondolatának!

A revíziós munka együttműködési bázis az egész magyar fiatalok részére. A magyar zsidóság ismét tanujelét adja hazafiságának, ismét bebizonyítja hozzátartozását a magyar földhöz, mert idegen röggökért nem küzd senki.

Disszonáns hang csak az antiszemitizmus. Gyengíti a revíziós mozgalmat minden ilyen törekvés, mert akadályozza és gátolja a zsidó revíziós munkát. Sebzéssel felel a segítségért, visszautasítja a dolgozni akarót.

Az egyetemi verekedések rendezői ártnak a nemzet érdekeinek. Belső egyenlenséget szítanak, káros hatással vannak az utódállamok zsidóságára, lehetetlenné teszik a magyar zsidók revíziós munkáját; az emberien gondolkodó nagyhatalmak (Anglia, Franciaország, Olaszország) szemében kedvezőtlen színben tüntetik fel a magyar szellemet és a magyarországi törekvéseket.

Büszkén hívunk minden magyar zsidó fiatal a revíziós mozgalom táborába. Az a tudat vezet munkánkat, hogy egy gazdagabb, békésebb, boldogabb Magyarországért dolgozunk!

Eszmei pályázatot

hirdet a Magyar Izraelita Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Egyesületének Keletmagyarországi Csoportja (Debrecen, Póstaftók: I. 24.) a következő című történelmi munka megírására:

„A magyar zsidók története a világháború kitörésétől napjainkig”, különös tekintettel az ellenünk felhozott vádakra és statisztikai történetükre. A munka minél bővebb forrásmegjelöléseket és irodalmat tartalmazzon.

A pályázatot díjazni a debreceni ifjúság nem tudja, elvállalja azonban, hogy a kinyomatásra szánt munka előfizetőit nyilvánosan összegyűjti. A pályázatban részt venni óhajtok tervezetüket folyó évi június hó 30-ig nyújtásuk be — egy kidolgozott részlettel, vagy anélkül, és az Egyesület a hazai zsidóság legkiválóbbjaiból alkotott Jury véleménye után haladéktalanul megvalósítja azt.

A pályázatot dr. Sebestyén Károlynak 1908-ban kelt egy „Megjegyzés”-ével indokolják: „De maga az e tárgyvaló foglalkozás meggyőzőtt róla, milyen hasznos és nemes munkát végezne nemzetünk és felekezettünk javára, az, aki művészi formában, a tudomány színvonalán, végig kísérmé a hazai zsidóság évezredes történetét. Mert vele igazolná, hogy a zsidóságnak itt első nemzeti királyaitól elismert jogai és a közös szenvedések, küzdelmek és viszontagságok által megszentelt hagyományai vannak. A magyarországi zsidóság magyarságának, becsületének, tisztességének legszebb és legmeggyőzőbb apológiája — ezer esztendő története.”

(A pályázatot résztvevőknek szerkesztőségünk is készséggel ad felvilágosítást.)

Faj és kultúra

Dr. Eugen Fischer, a berlini egyetem rektora, biológus, nemzeti szocialista tekintély a faj és átöröklések terén, nagy előadást tartott múlt hó végén Karlsruhe-ban „Rasse und Kultur” címen.

Előadásában a fajkeveredés jelentőségét méltatta a kultúra általános emelkedésének (szempontjából. Míg szerinte az egy nívón álló fajok keveredése nem von maga után semmilyen emelkedést sem, addig a különböző nívón álló fajok keveredése óriási jelentőségű kulturális kihatással van a keveredő fajokra. — A barbár germánok letelepedésükkor már magasabb műveltséget mutató népeket találtak, ennek keveredéséből fejlődött azután ki az új magas színvonalú a legnagyobb fokú kultúrát képviselő germán faj-típus. A norvégek, akik igazi tiszta germánok és akik nem keveredtek más fajokkal, nem is tudtak oly magas kulturális emelkedést felmutatni.

Ime dr. Eugen Fischer rektor urnak előadása. — De ily körülmények között, a különböző fajok keveredésének a kultúrára való kihatásában a 600.000 német zsidó ugye csak előnyt jelenthetett és jelent a germán fajra? Vagy talán Fischer úr elmélete téved?...

MIEFHÖE

JEGYKEZELŐSÉG:

színház, koncert, mozi, fürdő, uszoda, strand, sport, meccs és egyéb jegykedvezmény

VII. Rákóczi út 61. I. e. TELEFONSZÁM: 41-8-68.

Névai László:

Aktiv fiatalosság*)

Korunk önhitt, s valamennyien egyetértünk abban, hogy „történelmi” időkben élünk. A divatos történelem-filozófia, melyet mindenki elvet, mert mindenki szeretne optimista lenni, kegyetlenül kiszolgálja a közhiedelmet s belénk beszéli, hogy itt az ideje a mérleg elkészítésének. S mivel a kultúrát nem lehet lebeszélni arról, hogy hivatást ne érezzenek magukban, mi is elhiszük, hogy fordulóponton vagyunk és a történelem jóvoltából gondolkozásra készítő válságból lehet szerencsénk kibontakozni.

Ime tehát *nemzedékünk hivatása: „átértékelní”* a múlt értékeit, megalakítani az új kor fogalmait s létrehozni egy új világszemléletet. Mindezt gátlásmentesen kell csinálni. Az új *szintetikus*-nak nem szabad megijednie attól, hogy esetleg bolszevistának vagy akár fasisztának nevezik. (mert mindkettő megtörténhetik!), hanem a javak átmentését tovább kell folytatnia.

Valljuk be: ez tényleg nemes feladat! Méltó egy zürzavaros kor fiához, ki főleg azt látja, hogy mit ne tegyen, — ki bámulatos problémamentességgel tudja mondani, hogy a fiatalosság értékesebb része „jobboldali a lelkiekben, a szellemiekben és a politikumban, baloldali gazdasági és szociális dolgokban.” Vagyis ez a fiatalosság nem törődik a közelmúlt jelszavaival. Annnyira nem törődik velük, hogy értelem nélkül használja őket.

A fiatalok azt érzik, hogy a régi világszemléletek keretei szűkek egy létrejövő új egység számára. A haladás századának, a 19. századnak gondolatai valóban csak pártkereteknek adnak ma tartalmat. *s a fiatalok pártokon felül állónak érzik magát.* Pedig ha egy pillantást vetünk az ifjúság mozgalmaira kitűnik, hogy munkájukat különböző felekezeti és pártszempontok döntően befolyásolják és világnézetükben csak egy közös, a forma: az

aktivitás. Ez az aktivitás egyelőre főként *negatív* jellegű. *A fiatalosság tudja, hogy mit nem tehet magáévá, mit kell elutasítania.* Ez jelenleg nem nehéz feladat, mert a klasszikus világszemléletek látszólagos összeomlása már magában véve útmutatásul szolgálhat.

Az ifjúság tekintélyes része azonban csak a baloldali világnézetek válságát veszi észre és progresszívnek hiszi magát, mikor a reakciós ideológiák mellé szegődik. Nem *megváltoztatni* akarja a világot, hanem okos taktikával egy szükségszerűnek feltüntetett, retrográd idealizmus hive lesz.

A tudomány két lépéssel halad az élet előtt. Az idealisztikus világszemléletek ma *kezdenek átmenni* a gyakorlatba, mikor a huszadik századi idealista filozófia második korszakát *fejezi be.* Ma valóban az a helyzet, hogy „eszei” alapfelfogást csak a jobboldaliság tud nyújtani. Így sikerül elhítenni az ifjúsággal, hogy a szabadságjogok védelme és kiterjesztése *történelemellenes* tény s a demokratikus gondolatnál időszerűbb a „vezérlő elv.” Nyilvánvaló, hogy ezek a gondolatok csak annyi idealizmust tartalmaznak, amennyi éppen elég volt a materializmus letöréséhez.

A fiatalosság azonban, napjaink fiatalossága, melyet a politika szerencsére nem téveszthet meg, mert a jelenben meglátja azt, ami mulandó, a múltból felhasználja azt, ami örök, ez a fiatalosság, a magyar ifjúság *haladó* része, reá fog találni arra a *progresszív idealizmusra*, mely egyedül adhat igaz tartalmat a jövőnek. Ma még talán jobb- vagy baloldalon látja a célravezető utat, de a haladás frontjának kialakuló egysége meg fogja mutatni, hogy *nemcsak az aktivitás, hanem a célkitűzés is lehet közös.*

*) Ez a rovat a fiatalági mozgalmak állandó szemléje lesz.

Szántó György:

Ifjúsági munkaprogramm

I.

Aki csöcselék, ingyen akar élni; mi különbek azonban, kiknek megnyilatkozott az élet, egyre azon törjük a fejünket, mivel viszonzhatnók legjobban. Nietzsche: Zarathustra.

A megmozdult ifjúság programját nem jelezhetik félrevert harangok. A húszévesek és harmincévesek terveit megriadva fogadják a negyven és ötvenévesek. De talán a húszévesek is leértékelgetik a sokszor kétségtelen európai nagyvonalúságot, ha nem közülük virágzott ki. Ez nem két generáció harca, melynek progresszivitásában százados kultúrák formálódnak. Nem Széchenyi István harcos egyedül-maradása, vagy Spinoza kiátkozottsága. Ez primitív népek babonája, kik istenségeiket saját képükre formálják.

Talán ezt a hatalmas életfolyamat kellene megállítani, bezsilipelni, vagy visszafolytatni, hogy megtaláljuk ennek az ellentétnek a magvát. Hogy ide plántáljuk, a mi századunkba ültessük át ezt az időtlen generációt. A legnehezebb felismerést kívánja aktuális problémák horderejének megítélése. Voltak népek és voltak századok, melyek légüres tereket tudtak létesíteni. És ez nem a legégszétlenebb alakulás, ebből talán energia adódik a jövőre. De feltétlenül legyengítőleg hat a téveszmék hirdetése és elfogadása.

Mereskovszkij beszél megpattant korok profétáiról, ezekről az álomlátókról és csodavárókról. Felbukkanó, kiterjesztett üzlet politikusokról, surranó és leskelődő gyújtókatókról. Ez a megvakított jövővárás, a manák megbecsülésétől, a feltétlen szociális-kényszerűl való eltávolodás. *Az ifjúság* idealizmusa a harcos megvalósulás ígérete. Idealizmus nem pusztít, az embe-
rebb ember perspektíváit tárja fel.

Időnkivül a múlt tápláló erőinek túlbecsülése is. Csodálatos retrográd képet mutat e tekintetben az ifjúság, elsősor-

ban a zsidó ifjúság tekintélyes része. Az élethez való kapcsolatokat éppen súlyos időkben kell kiterjeszteni. A közösség munkájának kigúnyolása, pusztulásra ítélt társadalmi osztályok magabizása. Nem lehet vezetőserepe a társadalomban — (mert hiszen minden intellektuel bizonyos fokig vezető saját körében) — ezeknek a magányosoknak, mint ahogy nem lehet ajkbiggyesztéssel elintézni a társadalmi megmozdulásoknak irányvonalát mutató erkölcsi hitét. Balla Boriszra hivatkozom; az egy-séges munkában megerősödő elhivatottságot, a kultúra nemzeti produktivitásának lenyomatát kereste Balla Borisz és hitte akkor is, ha nem találta, hogy az ifjúság ezt az egyetlen lehetőséget meg fogja érezni.

Keressük ezt a lehetőséget, mellyel „viszonzhatnók az életet”. Mellyel egy elmélyült hitű és kultúrájú ifjúság idő-szerű problémák megközelítésével be-
ékelődhetne egy nemzet munkás életébe.

Az utóbbi hetekben felmerült a magyar szociográfia elkészítésének terve. Ez a munka a jövő megoldása és a jövő társadalmára, az ifjúságra vár. Gazdasági, kulturális és agrár szempontok tekintetbe vételével rendszeres fejlődési terveket kell kidolgozni. Falvak és járá-sok szerint felbecsülni a termelés és a szükségletet, az értékesítés lehetőségét. Ez a munka kenyeret jelent; ez az a támasz, melyre az ifjúság hivatkozhat. Egyik faluban nincs orvos, másik vidéken nincs iskola, helytelen a termény-
értékesítés iránya.

Az ifjúság túlemelkedhetne azon a kényszeren, melyet foglalkoztatása ma jelent. Nemcsak munkáját adná, de céltudatos új nemzeti elgondolásokat kör-vonalazna.

A zsidó diákságnak a megvalósítandó munkatervben meg kell találnia a lehetőségeket; és elvek találkozása volna a diákság összességének kooperációja. (A tervezetet alkalmam lesz még részlete-sen ismertetni.)

Zsidó holnap

Mint a kivert kutyáé, olyan a zsidó fiatalosság sorsa. Kettős tragikuma van életünknek. Apáink vétkéért, hogy mer-tek tevékenyen és lendítően résztvenni a magyar életben, mi bűnhődünk. Mi vagyunk az a második nemzedék, amelynek semmi sem szabad. Amelyik ponton elhelyezkedünk, az azonnal gyanússá válik és mindjárt ajánlják nekünk az „átrétegződést”. Hova? Mivé? Egy állás betöltésénél zsidó fiatalember szóba sem jöhet. Majd eltartják a barátai, mondják könnyed gesztussal. Már ott tartunk, hogy zsidó vállalkozó sem alkalmaz zsidót, nehogy „a társadalom felekezeti megbontásával” vádolják. Már nem merünk összetartani, csak-hogy megőrizhessük pillanatnyi pozí-ciónkát. Már nem merünk zsidók lenni, csak-hogy zsidók *maradhassunk.*

Apáink életformái is idegenek számunkra. A békés asszimiláció eredmé-nyei szemünk előtt omlanak össze. Noha ez már magában véve mutatja az

utat, amelyen haladnunk kellene, a zsidó fiatalosság mégis tétovázik s célja csupán egy taktikai elgondolás: *hogyan lehet minél csendesebbnek látszani?* Már senki sem beszél jogokról, még csak alkalmazkodásról sem, legfeljebb arról, hogy miként lehetne legjobban észre nem vétetni magunkat. Hogyan lehetne csendben túrni a szenvedéseket, hogy még csak hősiesnek se lássék viselkedésünk.

Ilyen körülmények között legalább is heroikus a zsidó fiatalosság sajtójának erőfeszítése. Egy évvel ezelőtt nem volt egyetlen lap sem, mely a zsidó fiatalossággal, a „diplomás vagy diplomá-tlan ifjúsággal” foglalkozott volna. A *Zsidó Diák* megtörte a közönyt, s ma már nemcsak az egyetemi ifjúságnak, hanem a fiatalosság más rétegeinek is van lapja: a *Zsidó Holnap.*

A folyóirat eddig megjelent három számából nem nehéz megállapítani cél-kitűzéseit. Össze akarja gyűjteni —

nagyon helyesen — a zsidó fiatalosság széthúzó erőit, meg akarja „erősíteni a vallást, kultúrát, öntudatot”. Hiszi, hogy a neológ, orthodox és cionista ifjú-ságnak egyaránt vannak közös felada-tai, melyekért csak együtt küzdhetnek. Éppen ezért nem is foglal állást egyes kérdésekben. A lap öntudatos, merész, erélyes zsidó fiatalági politikát akar, de a program igen sokszor elsüllyed a túlsok vallásos tárgyú cikk között. Az a látszat, mintha a lap csak vallásos alapépítménye lenne egy olyan mozgalomnak, mely követi programjukat. Így túlságos hitéleti jellege miatt a fiatal-ság egyes értékes rétegeihez sohasem fog hozzáférközni.

Egyes jelek arra mutatnak, hogy az öregek sajtójától, csak életkorban kü-lönbözik. Nem tudjuk, hogy a lap „a zsidó fiatalágnak” mitől „független fi-gyelője”, mikor már 3. számának vezér-cikkében a tekintély elvén felekezeti vezéreink előtt — *akár okkal is* — mé-lyen meghajtja zászlaját?

Sós Endre írja:

„Nap-nap után találkozunk olyan hittestvéreinkkel, akik ezt óbégatják:

— Minden pofont *vágjunk zsebre!* Ha egy ébredőt látunk, *szaladjunk át a másik járdára*... *A zsidó legyen csendes, alázatos, türelmes, ha nem akarja, hogy még jobban felpofozzák!*

Ezek az „önantiszemiták” pusztulja-nak a felekezeti közéletből! Ezek az „önébredők” a zsidó lélek leggazabb gyilkosai!

Az ilyen urak nevelik gyávaságra a zsidó fiatalokat. Az ilyenek érdeme lesz, ha minden hősi gesztus, minden egye-nes gerinc ismeretlen lesz a jövő nem-zedéknél.”

Ezek a sorok a *Zsidó Holnap*-ban jelentek meg. Ha a lap valóban ebben a szellemben fogja nevelni a köréje csoportosuló fiatalokat, akkor mun-kája a zsidó ifjúság szempontjából ér-tékes lesz.

Isten áldása kísérje a munkájukat!

(n. l.)

A Közgazdasági Egyetem beolvasztásáról

Tiltakozás az új törvényjavaslat ellen

Már hónapok óta tárgyal a közvélemény a kultuszminiszternek új törvényjavaslatáról, a Közgazdasági Egyetemnek, az Állatorvosi főiskolának, a Soproni Bányászati Főiskolának és a Műegyetemnek egybeolvasztásáról. Vitatkoznak a javaslat mellett, a javaslat ellen, de a vitából aránytalanul kis részt vesznek ki azok, akiket ez a terv legjobban érint és akik ezt legjobban tudják megítélni, a közgazdasági egyetemi hallgatók.

A közvéleményben eléggé elterjedt az, hogy ez az egyetem ma tulajdonképpen nem képes semmire, egyáltalán nem fontos, könnyű és nem üti meg az „egyetemi” szintet. Jelen cikkemben ezen vádakra is válaszolni akarok. — Mikor látjuk, hogy Európában mindennél egyre jobban nagyobb és nagyobb fontosságot tulajdonítanak a gazdasági életre való nevelésnek, az előbb említett felfogás teljesen érthetetlen és egy pár rosszul informált, esetleg rosszakarátú embernek téves beállítása. Mikor látjuk, hogy a gazdasági életben mennyire dül a dilettantizmus, mikor óriási vállalatokat, bankokat vezetnek oly emberek, kiknek gazdasági képzettségük maximum a kettős könyvvitelig terjed, nem szabad esodálkozunk, hogy a gazdasági élet válságban van, sőt örülnünk kell, hogy egyáltalán lehet gazdasági élet. A legtöbb vállalat vezetője nem is tudja, mennyire érzékeny és komoly dolog a közgazdaság, melylyel csak a praktikus élet kapcsán ismerkedtek meg. Nem akarom lebecsülni a praktikumot, de mindenki beláthatja, hogy többre van itt szükség. Ezek az urak úgy vannak, mint az a kovácsmester, aki bicskával operálta a szemhályogot, a legsúlyosabb szembetegséget és mikor megtudta, hogy milyen felelősség van rajta, képtelen többé kést venni a kezébe.

Ezt az állapotot lenne hivatva megszüntetni a Közgazdasági Egyetem, mely minden tekintetben megfelel eddig is ennek a feladatnak és melynek veszélyeztetését látom a Műegyetemmel való egybeolvasztás folytán. *Allítom, hogy aki a Közgazdasági Egyetem kereskedelmi szakosztályát elvégezte, tökéletesen elő van készítve a gazdasági életnek erre az ájára.* Azért említem éppen ezt a szakosztályt, mert hiszen ezt támadják a legtöbbet. Az üzemtantól kezdve a vállalatok revíziójáig, minden a kereskedelmi életben fontos, praktikus és az áttekintéshez feltétlenül szükséges tárgyból colloquiumokat, szigorlatokat kell letenni. Így részletesen foglalkozik a klasszikus közgazdaságtanból kiindulva a közgazdaságpolitikán keresztül pénzügytannal, a jognak a kereskedelmi életben szükséges fajaival, (magánjog, kereskedelmi- és váltójog). Legalább egy nyugati nyelvet kell kifogástalanul tudni. Hosszú lenne felsorolni azt a rengeteg praktikus tárgyat, amelyet a nyolc féléven keresztül előadnak.

És most felmerül az a kérdés, hogy midőn ez az Egyetem kifogástalanul

látta el feladatát, ki akarja ezt az egybeolvasztást? *A kereskedelmi élet minden szerve, az Országos Közgazda Testület, az OMKE, az OMGE, felemelte tiltakozó szavát a javaslat ellen. A Közgazdasági Egyetem nem akarja, a Műegyetem nem akarja, az Állatorvosi Főiskola nem akarja, hát miért csinálják ezt mégis?* Érveket sorolnak fel és mint mindenben, itt is első a gazdasági érv. Tanszékeket lehet megszüntetni, ez az első megtakarítás. Nem veszik azonban számításba, hogy a Közgazdaságtudomány Egyetemnek csak 14 nyilvános rendes tanára van. Sok tanszék nincs betöltve és egy tanár több tanszék feladatát végzi el hibátlanul. Nem lenne természetesebb a Műegyetem közgazdasági karát, melynek alig van hallgatója, megszüntetni és a mi életképebb egyetemünkkel egybeolvasztani? Pontos statisztikai adatokból megállapítható, hogy egy hallgató kiképzése a Közgazdasági Egyetemen kerül az átlagnak a legkevesebbe.

De tárgyaljuk a törvényjavaslatot. Már a cím is sérelmes reánk nézve: József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem. A gazdaságtudomány, mely sokkal átfogóbb és melynek tulajdonképpen csak egyik alfaja a műszaki tudomány, már itt is háttérbe szorul, mint a javaslat összes többi pontjaiban is. *As öt kar közül három a mérnöki, és csak kettő jut a gazdasági tudományokra.* Az egyik a Közgazdasági Egyetem mezőgazdasági szakából és az Állatorvosi Főiskola egyesítéséből keletkezne, a másik a közgazdasági és kereskedelmi, valamint a közigazgatási szak egyesítéséből alakulna. De itt is a legkisebb szerepet játsza a kereskedelmi szak, a legsúlyosabb szembehelyeztetés, melynek tagjai minden valószínűség szerint az egyetem nyilvános rendes tanárai lesznek, túlnyomó többségben vannak a Műegyetem tanárai, akik ellenszenvvel viseltetnek a kereskedelmi szak iránt. A törvényjavaslat szerint a miniszternek jogában áll az egyes karokat összevonni, esetleg megszüntetni is. Ismerve a Műegyetem befolyását, egészen világos, hogy ez a szakasz is a gazdaságtudományi szakokat veszélyezteti. A törvényjavaslat értelmében az Egyetem ügyeibe a kultuszminiszternek kívül a földművelésügyi miniszternek is van beleszólása. *Igy egészen érthetetlen, hogy a kereskedelmiügyi miniszternek ehhez nincs joga.*

A törvényjavaslat alkalmas ad a mérnököknek, hogy egy évi átképzéssel a közgazdasági pályákra jogosító képesítést nyerjenek. Ez nemcsak hogy a közgazdászokra, de a jogászokra is sérelmes. Nagyon valószínű, hogy ez az egész javaslat megszületésének egyik főoka.

Azonban van a törvényjavaslatnak „jó oldala” is. Képesítést ad a mezőgazdasági szak végzettjeinek, bár a kereskedelmi diploma még ma sem képes semmire, pedig ez 1929-ig nem így volt, akkor módosították csak az

1920-as miniszterelnöki rendeletet. Miért nem állították vissza az 1929. előtti állapotot? A kereskedelmi iskolai tanárképzés sincsen biztosítva ebben a javaslatban, általában sok pontja homályos és érthetetlen. Ez a javaslat fog a képviselőház elé kerülni és minden világszínvonal szerint meg is fogják szavazni. Ez ellen tiltakozunk kell minden erőnkkel, hiszen mindenki láthatja, hogy előnyös oldala alig van, míg hátrányai nagyszámúak.

Egyetemünk multja nagyon rövid. Egy évtizede, hogy az első végzett hall-

gató elhagyta Alma Materünket. Ezek a fiatal emberek még nem kerülhetek vezető pozícióba, még nem tudják tökéletesen megmutatni, hogy mit tudnak, de tény, hogy a gazdasági életben mindinkább keresik a végzett közgazdászt, mert rájöttek arra, hogy használhatóbbak, összehasonlíthatatlanul nagyobb tudással rendelkeznek a közgazdasági élet minden terén. A Közgazdasági Egyetem nem egyoldalú tudásra nevel, mint mondjuk akár a jogi kar, amely ugyan közgazdaságtannal is foglalkozik, de egyoldalúságát ennek ellenére sem lehet letagadni, nem is beszélve a Műegyetemről.

A mi elgondolásunk az önálló Széchenyi István Közgazdasági Egyetem, melybe az Állatorvosi Főiskola és a Műegyetem közgazdasági kara beolvasztandó és meggyőződésünk, hogy ez az egyetem, mely homogén összetételűnél fogva, ellentétben a törvényjavaslat Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemével, sokkal nagyobb feladatokat tudna megoldani és a gazdasági életre is, melynek igen nagy szüksége van képzett közgazdákra, jobban elő tudná készíteni egyetemi ifjúságunkat.

Braun József.

Beiktatták a pécsi MIEFHÖE tanárelnöket dr. Molnár Kálmánt

A MIEFHÖE Pécs-Dunántúli csoportja február hó végén tartott díszközgyűlést a pécsi izraelita hitközség nagytermében, ahol dr. Wallenstein Zoltán pécsi főrabbi, dr. Molnár Kálmán egyetemi tanárt beiktatta a MIEFHÖE tanárelnöki székébe.

Dr. Reichenfeld László, az egyesület elnöke nyitotta meg az ülést és közölte, hogy az egyesület egyetemi elismertetése folytán a többi egyetemi szervezetek mintájára és az egyetemi törvényeknek megfelelően az egyesület is tanárelnökököt kap, dr. Molnár Kálmán egyetemi nyilvános rendes tanár személyében. Dr. Wallenstein Zoltán főrabbi dr. Molnár Károlyban a megalkuvást nem ismerő, minden-

kinék igazságot követelő, az ifjúságszerető tudóst üdvözli magával ragadó magyaros beszédével. Dr. Molnár Károly megköszöni az ifjúság bizalmát és megtartja székfoglalóját. Mély tartalmú tanulmányban fejti ki, hogy öt két élv vezet. Az egyiket vallása jelöli meg számára: ez a felebaráti szeretet törvénye mindenivel szemben. A másik pedig, melyre őp oly büszke, az a magyar alkotmány egyik alapvető tétele és pedig a faji, felekezeti és osztályi különbséget nem ismerő jogegyenlőség. Ez a két eszme az, melynek jegyében a MIEFHÖE tanárelnöki székét elfoglalja.

A díszközgyűlés az egyesület elnökének köszönetet mondó zárószóival, lelkes hangulatban ért véget.

A MIEFHÖE és a Settlement mozgalom

A mai súlyos társadalmi és gazdasági viszonyok mellett lényegében az ifjúság elkeseredésével menthető az a sajnálatos, de mind gyakrabban tapasztalható körülmény, hogy az ifjúság elvesztvén ítélőképességét, odadobja magát idegenből pénzelt, idegen ideológia csatomban dolgozó harcosának.

Nem érti meg az ifjúság, vagy nem akarja megérteni az Esmét, félreérti annak tendenciáját, mert nem az Eszme terjesztésére, hanem harcra szervezkedik.

Ennek a ténynek felismerése vezetett minket akkor, amikor tervbe vettük, hogy először a Közgazdász Társaság keretében, de idővel egész egyesületünkre kiterjeszkedően csatlakozunk a magyar Settlement-mozgalomhoz.

A Settlement-mozgalom céljai a legnemesebbek: *kiszállni* a munkássághoz, tehát ahhoz a társadalmi réteghez, amely helyzeténél fogva a legkevésbé részesül a *kultúrának* azon javaiban, amelyeket mi könnyűszerrrel megszerezhetünk és megérteni velük, hogy a

„Szervezkedésnek nem a harcra, hanem az Eszme terjesztésére kell törekednie” (Erődi: Magyar Settlement-mozgalom eszméi.)

A magyar Settlement mozgalom atyja

iff. Erődy-Harrach Béla egy. ny. r. tanár,

akinek a mozgalomhoz való csatlakozásunk gondolatát előadva szíves volt minket munkánkban oly módon is támogatni, hogy *március 6-án eljött Egyesületünkbe, ahol is nagyszámú közönség előtt ismertette meg a mozgalom lényegét.*

Ennek eredményeképpen eddig 14 kollégánk jelentkezett a mozgalomban való részvételre.

Amikor ezt örömmel regisztráljuk, azon reményünknek kell kifejezést adnunk, hogy a mi munkánk is előbbre viszi majd a Settlement mozgalom egyetemes, nagy gondolatát: megteremteni az igaz, új embertípust, amelynek célja, egy szélsőségektől ment világ létrehozása.

Singer Jenő

Az egész de a szat mely a r júság sze dést hátto a Paleszt

Nincs zsidó net ifjúság l józan és érzi, hog mája me kül, mert és szület Jól tudjt számottev itt a dias leg nem ban szab zsidó éle zett vagy intellektu mezőkön az átréte mint a helyeselt vannak zsidó fialemi päl ez a réte egészsége szükségge len szan

Kisere vonni, h zelebbre a diaszp ből s mi ez irány

Kétsé szágépte dései n egyetemi Néhány kisebb, e egyeteme mederbe olyan gr mint sel

Mégis lesztináb alapított Héber T t l a ké ban ava neves t tében s zsidó ka hatnók lyek ez séggel é dóságn a galut nába, a sokkal az épít

A zs ban föl Scopus leges azoknal nem fo két évv letek erélyese a zsidó de ez e ből még

A je tősége szempo tetien. Hebreu

Fazekas L. Pál:

Néhány szó a zsidó egyetemről

Az egész világ tele van kérdésekkel, de a számtalan kérdés között van egy, mely a mi szempontunkból, a zsidó ifjúság szempontjából nagyon sok kérdést háttérbe kell, hogy szorítson s ez: a Palesztina-munka.

Nincs itt most szó cionizmusról, zsidó nemzeti eszméről, „csak” a zsidó ifjúság létkérdéséről. Ma már minden józan és gondolkodó zsidó tudja és érzi, hogy a Palesztina-munka problémája mellett nem haladhat el szó nélkül, mert így kívánja ezt a felnövekvő és születendő zsidó generáció létevére. Jól tudjuk, hogy a zsidó ifjúság egy számottevő és igen értékes rétege, mely itt a diaszpórában nem tud vagy esetleg nem akar elhelyezkedni, Palesztinában szabad, biztos, munkás, boldog, zsidó életet talál. Számtalan érettségizett vagy egyetemi pályát megszakított intellektuális dolgozóik ma a palesztinai mezőkön, gyárakban és bányákban. Ez az átrétegződés úgy a zsidó egyén, mint a zsidó nép szempontjából csak helyesíthető és kívánatos, de mindig vannak és kellnek is, hogy legyenek zsidó fiatalok, akik továbbra is a szellemi pályákon akarnak mozogni. Ha ez a réteg nem haladja túl a zsidó nép egészséges rétegződése szempontjából szükséges mértéket, úgy ez ellen egyetlen szempontból sem történhet kifogás.

Kísérjük meg rövid vizsgálat alá vonni, hogy mit jelent Palesztina, közelebbről nézve a jeruzsálemi egyetem, a diaszpóra zsidó diákság szempontjából s mik a közeljövőben a lehetőségek ez irányban.

Kétségtelen, hogy a palesztinai országépítés súlyos és igazán nagy kérdései mellett ma a jeruzsálemi héber egyetem ügye erősen háttérbe szorult. Néhány évvel ezelőtt Palesztina építése kisebb, de rendszeresebb és a zsidóság egyeteme szempontjából kedvezőbb mederben folyt. Ma Palesztinában olyan gazdasági fellendülés észlelhető, mint sehol másutt a világon.

Mégis 1925–26-ban, amikor Palesztinában gazdasági krízis volt, megalapították és felépítették a jeruzsálemi Héber Egyetemet és ma eltekintve attól a kémiai intézettől, melyet a napokban avatnak fel, Chajim Weizmann, a neves tudós és zsidó politikus jelenlétében s amelyet róla is neveznek el, a zsidó kultúra díze és büszkesége, mondhatnók alig fejlődik. Az okok, amelyek ezt a stagnálást előidézik, teljesítménytelenség, mert ma, amikor a zsidóságnak pusztán létét kell átmentenie a galuth nem egy országából Palesztinába, az egyetem kérdésénél bizony sokkal fontosabb a földkérdés, melyen az építés nyugszik.

A zsidó diákság szempontjából azonban fölülte kívánatos volna, hogy a Scopus hegyén emelkedő egyetem tényleges tanulási lehetőséget nyújtson azoknak, akik a hazai egyetemeken nem folytathatják tanulmányaikat. Kb. két évvel ezelőtt a cionista diákegyesületek Bécsben tartott konferenciája erősen követelte a Jewish Agency-től a zsidó egyetem tökéletes kifejlesztését, de ez elsősorban a fentebb jelzett okokból még ma sem történt meg.

A jeruzsálemi héber egyetem jelentősége azonban a zsidó tudományok szempontjából már ma is felbecsülhetetlen. Érdekes bepillantani pl. a „The Hebrew University” című kis ismer-

tető füzetbe, melynek tanrendjében Biblia, héber irodalom, zsidó történelem és szociológia, zsidó filozófia és miszticizmus, Palesztinológia, Talmud és hasonló tárgyak szerepelnek, nem kisebb személyiségek, mint Klausner, Yellin, Ruppín, Epstein és Klein professzorok előadásában. (Prof. Klein egyébként magyar származású.) Legyen valaki cionista vagy anticionista, annak láttára, hogy ezek a tudományok, amelyeket mi már orthodox talmud-tudósoknak engedünk át, ismét a zsidó nép szellemi közkinésévé válnak, — modern megvilágításban és módszerek szerint tanítva, ragyognak megérdemelt fényükben, — boldog és felemelő érzést kell, hogy ébresszen benne. A jeruzsálemi héber egyetem ügye az a terrenum, ahol azok, akik a politikai cionizmus célkitűzéseit vagy csak módszereit is nem helyeslik, de az országépítésben mégis szeretnének közreműködni, ezt megtehetik. Ebből az elgondolásból kiindulva, alakultak meg sorra néhány év leforgása alatt az egyes országokban a jeruzsálemi héber egyetemet pártoló bizottságok, melyeknek nem egy

kiváló és magas funkciót betöltő nem zsidó egyéniség is vezető tagja.

Egy érdekes, mondhatnók groteszk momentumra legyen szabad itt rámutatni: azok a német zsidó tanárok s egyetemi professzorok, akik egy önálló zsidó egyetem felállítását még nem is másfél éve feleslegesnek tartották, ma a jeruzsálemi héber egyetem tanárai és docensei...

Az egyetem alapítását, szervezetét, fakultásait, stb. a „Zsidó Diák”-ban már ismertettük. Az a kérdés, vajjon van-e reménye, a zsidó diákságnak arra, hogy ez az egyetem a közeljövőben kifejlődjék? Fájdalom erre a kérdésre nem felelhetünk határozott igennel. Oka: a cionisták el vannak foglalva a zsidó államépítő alapkő lerakásával, az országépítő „Alapok” pénze erre fel nem használható és segítség sehonnan sem érkezik. A zsidóság még Hitler után és a sorozatos egyetemi zsidóverések folytonos megismétlődésén sem akar okólni és nem hallja meg a zsidó diákság vágyódását, mellyel oly egyetem után sóvárog, hol testvéreinek nemcsak diáknak, de zsidónak is szabad lenniük.

Statistika a palesztinai iskolákról (1933).

	Iskolák	Tanulók	Tanerők
Gyermekkertek	140	5165	180
Elemi iskolák	110	15587	551
Középiskolák	5	1627	96
Tanítóképző	4	400	44
Műszaki iskolák	6	463	46
Összesen:	265	23142	917

A héber egyetemnek 250 és a haifai Technikumnak 125 haligatója van.

Zsidó sport

Manapság mind ritkábban, de azért néha-néha mégtörténnek „csodák”. Szeretném, ha ezzel a cikkel is „csoda” történe s a gondolatot, amelyet felvettek, egyöntetűen átvénné a zsidó sajtó és az a vékony, szerény hang, amelyet most megütök, hetek, hónapok alatt megerősödve, minden gátló akadályon, közönyön keresztül bejutna a zsidó lelkebe.

Szeretném, ha vitatkoznának róla, szeretném, ha a szó szigorú értelmében véve komoly, nagy feladattá magasztosulna. *Feladattá, amelyet meg kell valósítani.*

A zsidó sport újja és naggyá fejlesztéséről van szó és mindjárt ösztönten bevallom, ennek a cikknek a célja toborzás.

Zsidó sportemberekre, úszókra, atlétákra, futókra, vívókra, birkozókra, boxolókra, akik megütik az átlagot és olyan sportemberekre, akiknek teljesítménye világviszonylatban is elsőrangú: a zsidóságnak ma nagy szüksége.

A sportnak gigantikus propaganda erejét nap-nap után láthatjuk, szemünk előtt emel ki egyéneket, népeket, az ismeretlenség homályából.

Szeretném a magyar zsidó ifjúsággal érzékelteni azokat a rendkívül fontos szempontokat és okokat, hogy miért oly életbe vágó a magyar zsidó sport naggyá fejlesztése.

Ebben az esztendőben vált teljes

egészeben láthatóvá az a rettenetes csapás, ami a zsidóságnak egy jelentékeny részét Németországban érte. A gyűlölködő, minden kiméletet nélkülöző horogkereszt-háború vasmarka a Magyarországot körülvevő országokat is elérte. Hazánkban éppen a zsidó ifjúságnak kell napról-napra összekötözött kezekkel, tehetetlenül nézni, hogy idegen eszmék és áramlatok hogyan igyekeznek megfosztani a zsidó ifjúságot a szabadságtól, tanulási lehetőségtől és emberi jogoktól.

Ebben a harcban a zsidó ifjúságnak egyetlen fegyvere van: a sport.

Ennek a hatalmas tényezőnek, mindent elsöprő ereje az az eszköz, amely-

lyel a zsidó ifjú betudja bizonyítani, hogy ennek az országnak éppen olyan hasznos polgára, mint bárki más.

1936-ban Berlinben fog lezajlani a világ népeinek hatalmas erőpróbája, az olimpiász.

Ezen az olimpiáson nekünk magyar zsidó sportembereknek *ott kell lenniük és győznünk kell.*

A magyar zsidó ifjúságnak, tehát nem csak fontos érdeke, hanem *kötelessége* is, hogy kitermelje a rendelkezésre álló idő alatt azokat a zsidó sportférfiakat, akik Berlinben a siker reményével vehetik fel a versenyt.

Egy mindent átfogó egységes mozgalmnak kell megindulni. Hólabda-szerűleg kell ezt az eszmét tovább terjesztetni. Zsidó apák ösztönözzék egészséges gyermeküket, testvérek a testvéreket, anyák ne féltsék gyermeküket, már korán a szakemberek kezei alá engedni. Kedveljék meg a zsidó otthonok és családok a sportnak gondolatát.

A magyar zsidó ifjúság abban a szerencsés helyzetben van, hogy a sportnak minden ágát művelheti, a zsidó klubban a VAC-ban.

Életem egyik legkeserűbb emléke jut eszembe, amikor, mint egész fiatal, Budán lakó zsidó diák elmentem a hozzánk legközelebb eső sporttelepre, felakaratom magam vétetni a clubba és ott abban a meglepetésben volt részem, hogy a vallásom miatt nem iktattak tagjaik sorába. És így jártam még egy Budán működő klubban.

Később, amikor szabadabb országokba, így Amerikába is eljutva, éppen az itthoni állapotok ellenkezőjét tapasztaltam. Számtalan esetben láttam világhírű boxolókat, birkozókat, akiknek a dresszén a klubjelvény-mellett *fel volt tüntetve a Jewish szó.* És ugyancsak Amerikában tapasztaltam, hogy a sport mennyire tudja előrelendíteni egyének karrierjét.

Ugy érzem, hogy az én tollam nem elég erős ennek a hatalmas gondolatnak a kifejezésére. Talán Vázsonyi lelkese-désével és ékesszólásával kellene bírom, hogy meg tudjam magyarázni, áttudjam vinni a zsidó fiatalságra azt a tudatot, hogy *ha naggyá fejleszt a zsidó sportot, naggyá fejleszt a magyar zsidó közösséget.*

Évszázadok óta dúl az áldatlan harc: az antiszemitizmus harca. Ebben a harcban nekünk sohasem szabadott visszautni, mindig csak ütésekert kaptunk és ezeket az ütésekert túrnunk kellett.

A zsidóság mindig arról volt ismert, hogy éppen a nehéz időkben váltódtak ki a legacélosabb férfiak. Hiszem és remélem, hogy a jelenben is így lesz. Kulturális, szociális, társadalmi téren már megmutattuk képességeinket. Hátra van még a sport.

Ha ez megvalósulna, akkor a zsidóságot nagy öröm érné, mert bekövetkezne az *amire minden önzertesz zsidó már régen vár: a zsidó elégtétel.*

Vásárhelyi Pál

Minden magyar, német és angol nyelvű

k ö n y v

Megjelenés után azonnal
k i k ö l c s ö n ö z h e t ő

Gondos Sándor

„zsidó és modern kölcsönkönyvtár”-ából
BUDAPEST VI., ANDRÁSSY UT 67.

k ö l c s ö n z é s i d í j h a v i

1.50

A Zsidó Diák előfizetőinek

1.—

V i d é k r e i s k ö l c s ö n z ü n k !

Bolgár Éva:

Leányok az egyetemen

A nagypapa már ügyvéd (orvos, gyáros) volt, a papát és a mamát Fräulein (mademoiselle, miss) nevelte, gummirádlereken sétakocsiztak a Stefánián, tenniszezni, lovagolni tanultak, és most jön a polgári család legnagyobb büszkesége, a felvilágosultsági érdemjel a nagypapa mellén, a lányát is gimnáziumba járatta. Nagyon érdekes dolgokat tudunk meg erről a családi összefüggéseken. Leánygimnázium még nem volt, a fiúkhoz járt be, mint vendég, a tudni-vágó hajdon. Ó, ez érdekesebb volt, mint egy zsúr, vagy mint a délutáni korecsolás a jégen! A fiúk roppant kedvesek voltak. Minden leckét megírtak, a latint kipreparálták, a binomiális tételt levezették és minden második szerelmes levelet csempészett a tudós hölgy muffjába. Kellemesebb és hasznosabb intézmény volt ez, mint a kiváló svájci leánynevelő műintézetek. Kevesebbe került és többet mutatott.

Mikor a leánygimnáziumok alakulása után a középiskola elvesztette pikantériáját és egyformán munkahelyévé vált fiúknak és lányoknak, a nők elkezdtek az egyetemeket frekvenciálni. Aki külön akart lenni, mint barátja, az egyetemre járt. Ugy viselték az egyetemet, mint egy nagyon divatos, nagyon drága új ruhát. Lehetett a la Russe hordani, feketekezes szemüveggel, lapossarkú cipővel, akatáskával, nyakkendővel, ingbluzzal és nemzetmegváltó gondolattal. Kedves volt az a la Sorbonne viselet is. Kék svájci sapka, kócos fejecske, benne sok, könnyedén félvállra vetett „entellektüel” gondolat, kis nyelvészeti szakutadással keményítve. Az egész ensemble-t egy lehetőleg szemüveges, magas, vékony filológus kollégával hordták. Jóérzésű szülők megbotránkozása kísérte a „német” diáklányt. Leginkább medika volt a bűnös. Vagy fehér köpenyben boncolt fiúpajtásaival, vagy zöld lódenben kirándult fiúpajtásaival, vagy szürke szövetruhában kollokviumra készült a könyvtárban fiúpajtásaival. Ezek voltak a régi szép idők, a nők egyetemi életének hőskora.

Ma már egészen másképp van minden. Az érettségi után a nők legnagyobb része egyetemre megy. Nem sportból, nem jukkerekéből, hanem ugyanúgy, mint a fiúk: körülményeiktől indítva. A gimnáziumi érettségi önmagában véve semmire sem képesít. A végzett lányok legnagyobb része a bölcsészetre megy. Tanárnők lesznek, vagy kémikusok, esetleg múzeumi tisztviselők. Ezek a pályák megfelelnek a nők mentalitásának és teljesítő-képességének.

A nevelés, a hosszú, türelmet igénylő laboratóriumi munka, kísérletezés, nyelvek elsajátítása a leghasznosíthatóbb női munkák közé tartozik. Sokan mennek az orvosi pályára és nagyon jól megállják a helyüket mindenhol, kivéve talán a fegyvermezt idegeket követelő sebészen. Sok nőhallgatója van a közgazdasági egyetemnek. Ide is ugyanazok az indítékok vezetnek a lányokat, mint a fiúkat. A magasabb nemzetgazdasági, szociológiai, kereskedelmi ismeretek megszerzése és így a szabad pályák felé való tendálás. A jogi és műegyetemen más a helyzet. Egyiknek sincs nőhallgatója. A műegyetemen ez ter-

mészetes helyzet, mert a matematikát ép úgy mint a fizikát, vagy magasabb filozófiát, szóval a szigorúan logikus tárgyakat eddig ismeretlen ok, valószínűleg valami „eltérő agyszerkezet” miatt, egyesektől eltekintve, nagyon nehezen appercipálják a nők. A jogi egyetem évek óta tiltó körülbástyázása azonban a főiskolára törekvő nők legnagyobb sérelme. A jogi pályakötelménye a súlyos anyag-nak megtanulása és intuitív felhasználása. Mindkettő megfelel a női teljesítő-képességnek. Ami az anyag, inkább mechanikus befogadását illeti,

közismert tény a lányok szorgalma, ügynevezett, strébersége. Ami a felhasználást illeti, a nők ösztönös viselkedni-tudása, az érzelmi momentumok hatásos felépítése a szilárd szak-tudásra, „schlagfertig” ötleteik, esetleges kellemesebb megjelenésük valószínűvé teszik, hogy különösen családjogi és büntető jogi perekben kitűnően megállják a helyüket. Minden megokolás nélkül áll zárva ez a pálya a nők előtt. Az ügyvédyomor nem ellenérv, mert a feleségi pályától a demimondeig és az államhivatalnok-nőtől a gyermekkertésznőig fel lehetne ugyanolyan joggal használni. Egy lehetőséggel kevesebb és manapság, mikor a lehetőségek úgyszólván mikroszkopikus kicsiségűre olvadtak, harcolnunk kell az ellen, hogy még erőszakosan lefogyasszák őket. (Hogy nőiesen fejezzem ki magam.)

MEDIKUS SZEMLE

Kedves medikus barátaim!

Hozzátok szeretném intézni szavaimat, akik nem szoktatok felületesen elsiklani a dolgok felett és szerettek azoknak a mélyére is hatolni. A jelen eseményeknek ép és világos ésszel való átlátása legfőbb kötelessége kell, hogy legyen nemcsak a diákságnak, hanem a társadalomnak is.

Társadalmunk és egész életünk mostani felépítése azonban sajnos, igen sok kívánni valót hagy maga után és e kívánni valók nemcsak a vezető emberektől függenek, hanem tőlünk, a társadalomnak még rang nélküli köz-katonáitól is. Mert nem az a lényeg, hogy azokban keressük a hibát, akikben úgyszólván találunk, hanem igyekezzünk mi egyöntetű munkával elősegíteni a saját boldogulásunkat.

Kedves leendő orvos barátaim! A jelenlegi nyomasztó helyzet minket még jobban sújt, mint a más karok hallgatóit. Szeretném ezt vonatkoztatni nagy anyagi megterhelésünkre, mely nem egy karriertört már derékben ketté; szeretném vonatkoztatni nagy időbeli elfoglaltságunkra is, amelyet nem fordíthatunk a maga teljes egészében saját tudásunk kimélyítésére. Számoltatok ezzel, akkor mikor felvételeket kértétek az orvosi egyetemre? Számolnotok kellett, mert hiszen minden oldalról már annak idején csak elriasztásban volt részetek.

Mért van az hát, hogy amikor egyetlen célotokat és vágyatokat elértek, teljes apathiába süllyedtek? Szívesen elismerem, hogy a társadalomnak az imént említett fonákai nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy kedvetek a tanulmánnal való foglalkozásban letompuljon, de gondoltatok-e már arra is, hogy a munka, tanulás, a tudománnyal való foglalkozás nem egy forma, nem egy külsőség, hanem az individuumnak legnagyobb fokú kielégülése. Életünkben ez az a dolog, amelyhez talán még a legkevesebb anyagi adottság kell és az adottságunkat mégsem használjuk ki a legteljesebb mértékben. Az orvosi egyetem hallgatóságának közel 80%-a a legteljesebb közönyt mutatja saját foglalkozásával szemben. Felszólítom a fennmaradt hányadot, hogy ebből a társadalomszerte egyre jobban terjedő nemtörődömségből vonja ki önmagát és csatlakozzon azon csekély számban lévő dolgozni akaróhoz, akik vég-

eredményben a tudományban keresnek végső menedéket. Akik közületek dolgozni akarnak, vagy esetleg már elkészült munkájuk, illetőleg tanulmányuk publikálására még nem találtak alkalmat, azokat kérem, hogy adjanak életjelt önmagukról, akiknek pedig olyan hírek, cikkek vagy ötletek van, amely a medikus, vagy fiatal orvos társadalomra érdekelné, az lépjen velünk kapcsolatba. A szerkesztőség erre vonatkozólag bármikor szívesen ad felvilágosítást.

Remélem felszólításom nem fog köztetek süket fülekre találni és át fogjátok érezni annak a ténynek szükségességét, hogy csak egy bizonyos önállósággal és tudományos függetlenséggel lesz annak a célnak az elérése lehetséges, amely oda irányul, hogy az orvosi önképzés, mint ennek a legfőbb támasza, a tudás maximális fokára emeljen benneteket.

Wiener Lajos.

Dr. Erős Gedeon előadása a MIEFHOE medikus társaságában

Dr. Erős Gedeon, a Zsidó Kórház boncoló főorvosa, egyetemi magántanár, értékes és újszerű vetített képek előadást tartott a MIEFHOE medikus-társaságában a modern szövettanyész-tés haladásáról.

Már a múlt század anatómia tudó-sai szép eredményeket értek el a túl élő béka szívnek oxigén tartalmú Ty-rode oldatban több éven keresztül való eltartásával. Néhány évvel később rá-jöttek arra, hogy ascites folyadékba és embrió extraktumba tett szövetek to-vább szaporodnak. A szövet tenyésztési technikáknak a legújabb vívmánya a mikroilluminátor, amely lehetővé teszi azt, hogy a szövetet ne metszethen, hanem élőben is vizsgálhassák.

A. Herzog a Természettudományi Társaság élettani szakosztályának e havi ülésén beszámolt saját kísérletei-nek eredményeiről. Szerinte a haemoglobinnak csoportja nem a haemin, hanem az általa haematoprostetinnak nevezett vegyület, mely egy szén atommal kevesebbet tartalmaz, mint a haemin. Ezzel a felfogásával szemben áll Hans Fischerről és Haurowitz-al s így az ő véleménye mindaddig nem fogadhatjuk el, míg az említett két tudással felfe-dezést el nem fogadhatjuk.

KÖNYVKRITIKA

Joseph Delmont:
ÖRÖK RABSÁGBAN

(Nova Irodalmi Intézet kiadása, 1933.) Az utóbbi időben a németor-szági események érthető reakciója-ként egyre nagyobb tért hódít (nem-csak művészeti, hanem egyéb téren is) a zsidó vonatkozású téma. Az iro-dalomban is láthatjuk, hogy úgyszól-ván hetenként kerül a piacra egy-két könyv, mely ha nem is minden eset-ben a zsidóság problémáival foglalko-zik, de legalább is a zsidó életből veszi tárgyát.

Delmont könyvének nem volt szüksége Hitlerre, hogy széles körök-ben elismerésre találjon. Ez a mű, bármikor megjelenhetett volna, mert Delmont nem a „zsidó elem” kedvé-ért írta az „Örök rabságban”-t, ha-nem a generációk harcát — éppen zsidó millióban — és a sötét cári Oroszország képét akarta megöröki-teni. Ezt a képet Delmont nem a re-gényírók stílus-paletájával, hanem vérrrel, az élet színeivel festi. A re-gény olvasása közben magunk is láza-dókká válunk a cári uralom korrupt és korlátolt berendezkedése láttán. De még erősebben szenvednünk kell a hős Haschele értelmi világának káos-zától, mert hisz magunk is olyan korban élünk, ahol az eszmék tömke-legéből kiáramló százféle hatás élet-szen összetörő és összekeszálja.

A regény irodalmi szempontból is megállja helyét. — Jótémpőju vonal-vezetése, könnyed stílusa, a borzal-mak és izgalmas helyzetek szinesége, és mostanság túlzásba vitt, unalomig használt reflexiók teljes hiánya ugyan a felületes olvasban a ponyva-vádját kelthetné, pedig ezek részint Delmont írásművészetének, részint bátor élelátásának és becsületes szó-kimondásának javára írhatók. — A történet érdekességénél még nagyobb érték Delmont impresszionista lendü-letnek ötvösi finomsággal párosult formáló készsége, mellyel alakjait nem mint típusokat, hanem mint típi-kus egyéneket mintázza meg. Igen szimpatikus oldala a könyvnek, hogy nem idealizál: a zsidók rossz oldalait és értékeit egyaránt elénk tárja.

Mindent egybevetve a most diva-tos zsidó tárgyú irodalomnak, az „Örök rabságban” ha nem is a legér-tékesebb, de feltétlenül a legérdeke-sebb könyve. A fordítás kifogástalan munkája Rónay Mária-t dicséri.

Rózsahegyí György

A „FIATAL MAGYARSÁG” című cserkészférfiak lapjából lapjából vesz-zük a következő idézetet:

„Horogkereszt, nyilaskereszt, kampóskereszt, bunkóskereszt már van s várhatjuk, hogy legközelebb már akasz-tóít, vagy bárdot rajzolnak reá a mi szent szimbólumunkra, a megváltás ke-resztjére. Aljas hitványság a krisztusi szenvedés jelvényét emberi gyűlölet, horog, nyíl, kampó, bunkó eszközeivel egybekapcsolni.

Hát tud ezeknek a mozgalmaknak
öszinte keresztény céljaiban hinni.

aki a szeretet jelét a gyűlölet jelvé-nyeivel látja bennük megkoronázva? Mi a lilium jelvényébe foglaltuk a ke-resztet, s tovább jutunk el vele, mint a horog, kampó, nyíl és bunkó!

KÖZÉPISKOLA

E hasábokon a középiskolai diákság problémái szólnak meg. Elgondolásunk az, hogy a *Zsidó Diák* ne csak az egyetemi és főiskolai hallgatóság ügyeinek, kívánságainak, anyagi és szellemi érdekeinek és igényeinek legyen a szószóve, de ölelje föl az egyetemes magyar zsidó diákságot, korra és az iskola minőségére való tekintet nélkül. Célunk az, hogy a zsidó diák már a középiskola padjaiban kapcsolódjék bele a diákság lelki igényeinek és érdekeinek szolgáló szellemi mozgalomba, melynek nagyvonalú útmutatója és fokmérője akar lenni lapunk. Ugy véljük, hogy előkészítő munkát végez a *Zsidó Diák* ezzel a cselekedetével: mintegy egyengetni próbálja az utat a középiskolai diák számára, hogy mire a középiskola padjait elhagyja ne ténferegjen tanácstalanul a ma bonyolult szellemi útvesztőjében, hanem lapunk határozott célkitűzése segítse át a középiskola és az egyetem között fennálló szakadékon, hogy tüstént megtalálja a maga helyét, amely csak egy lehet: a magyar zsidó gondolat, melynek becsületes szolgálója akar lenni a *Zsidó Diák* e hasábokon is.

A középiskolai reform

A ma szellemi zűrzavarában a magyar kultúrtudomány a középiskola reformjára készül. Tán soha rosszabb időben, mint éppen ma, amikor minden forrong és vajdik, amikor Európa nyugtalan szellemi atmoszférájában semmi sem állandó. A ma anyagi és szellemi életének kaotikus zűrzavarában nemcsak a gazdasági, — de a kultúrértékek is ingadoznak és megrendülnek. A kultúra areculata „még mindig” háború utáni Európában, határozatlan kifejezést öltött és azt hisszük, nem túlozunk, mikor azt mondjuk, hogy egy nagy grimaszban torzult el. Ez a határozatlanság, bizonytalanság, ténferegés a szellemi javak birodalmában kifejezésre jutott az utóbbi évek magyar iskola-politikájában is, amely egynéhány esztendő alatt immár harmadszor kísérlet meg komoly reformokat és újításokat beiktatni, illetőleg mutat föltámasztani az iskolában. Ez a többszöri kísérletezés is igazolja, hogy időszerűtlen ez az újabb terv is. Hiszen manapság semmi sem biztosítja állandóságát a

még annyira nemes kultúrintencióból fakadó elgondolásoknak. Hát még...

Csupán egyetlen tény menti ezt az újabb kísérletet, miként az előbbieket is, hogy a felelős tényezők érzik a kor nyugtalan levegőjének parancsoló hatását. Érzik, hogy úgy, ahogy volt és van, nem jól volt és nem jól van. Tehát változtatni kell a dolgokon. Vagyis kultúr-kormányunk nem marad, nem ragaszkodik és kapaszkodik csökönyösen a mult ósdi, avult adottságaihoz, örökségéhez sem formában, sem tartalomban. Igen ám, de változtatni még nem jelenti, hogy a régi rossz helyett újat teremtek. Mindezt el lehet mondani az új reformról, csak azt nem, hogy helyes irányban „halad”, a kor követelményeinek megfelelően alakít, fejleszt, épít és alkot. Felelős nagyjaink bizonyára valami ilyesmit akarnak. De valljuk, még csak a látszata sines meg ennek a jószándékú törekvésnek. A reform kiindulópontja helyes: vallás-kölcsei alapon élő hazafias magyar generációt akar nevelni; csupán az esz-

köz, mellyel e célt szolgálni kívánja hibás: maga a terv által megalkotandó új és egységes iskola-típus. Mert ha jól szemügyre vesszük az új tervezetet, úgy tüstént elénk dökken az a nagyarányú tévedés, amely időszerűtlenné és korszerűtlenné teszi minden, e kor szellemével, úgy, ahogy lépéstartó múltvelt ember számára a reformot; és ez: a természettudományos gondolkodásnak és tanításnak háttérbe szorítása, kiiktatása, de legalább is csökkentése a természettudományok ápolásának. Mert tévedés azt hinni, hogy a természettudomány tanítása a vallásos érzület rovására történhetik csupán. De téves hit az is, minthogyha az egyoldalú vagy legalább is túlsúlyban érvényrejutó humanisztikus tanítás a vallásos érzület megszilárdulását mozdítja elő. A nevelés és nem a tanítás juthat csupán közös nevezőre a terv elgondolásával, célkitűzésével. Egy vagy két tárgynak a hát- vagy előtérbe szorítása még nem jelent nevelést, csupán tanítást. Már pedig a reform az iskolában elsősorban

és helyesen, nem tanítani, hanem nevelni akar. Hogy ez nem a tanterven múlik, hanem valami egészen más valamin, sokkal előbb dolgon, az bizonyos. Ez az élő dolog pedig az ember: a tanár, akinek a tanterv szellemében nem tanítani, hanem nevelni kell. Nem akarjuk túlsok maliciával azt mondani, hogy valójában nem is az iskolát, hanem a tanárt kellene megreformálni; az egész szellemet, légkört, amely az iskolában él vagy áporodik, ha valóban valami újat és jót akar alkotni a kultúr-kormány. Ez pedig olyan feladat, melyhez az az új ember szükséges, akit „nevelni” akar az új és jó iskola. De mindazonáltal legyünk mi csak megadók és türelmesek. Hiszen az új középiskolai reform nyomán negyven esztendő múltán megszülethetik az új iskola is.

Még csak annyit, hogy az az elgondolás, mely szerint az iskola van hivatalosan fellebbezhetetlen szóval dönteni a diák „magasabb” tudományos rátermettsége: egyetemre jutása felől is, a legbeszédebb bizonyítéka annak, hogy itt csak valami újról, reformról, megváltozottról, de nem „jó”-ról van szó.
Dr. Kohn Zoltán

Gömbös Gyula miniszterelnök a Turul Szövetség nagytáborán

— Ez a nemzet az elmúlt századok során sokszor idegen ösvényekre tévedett. Testétől-lelkétől elütő eszmékkel mélyezték meg a gondolatvilágát, s majdnem kipusztították belőle az igazi magyar érzést. A vezetésre hivatott tényezők nem ismerték fel, melyik az a helyes út, amelyen a nemzetnek járnia kell a magyarság nagy és boldog jövőjéért. S a „turáni átok” jelszavával — amelyet ugyancsak idegenből importáltak — lenyűgözték cselekvésre és alkotásra teremtett energiáit.

— A magyar ifjúság már másfél évtizeddel ezelőtt ösztönszerűen megérezte azt az utat, amelyen a nemzetnek haladnia kell. Megérezte velem együtt, hogy itt a Kárpátok medencéjében csak egy fajlag megerősödött, lelkében életerős nemzet tudja megállni a helyét a történelem viharában.

A magyar ifjúság velem együtt tudja jól, hogy mik a multnak bűnei, tudja, hogy a puhagerincű magyar elveszti a játszmát — a jövő csak a gerinces ma-

gyaré. — Tudja velem együtt a magyar ifjúság azt is, hogy a protekció és a nepotizmus idejét multa.

— Lejárt a politikai primadonnák korszaka, lejárt a politikai táncosnők és táncmesterek korszaka is, különösen azoké, akik az elvek hegyin-hátán kötéltáncos módjára igyekeznek előre jutni!

Nem ér semmit az a hadsereg, amely engedelmességet nem tud, amely széthúrást szít soraiban.

Őszintén megmondom nektek, nekem sokkal erősebb rendszabályokat kellett volna életbeléptetni az elmúlt diákszavargások alkalmával. De túrtörtöttem magam, mert fiatal magyar testvéreimmel álltam szemben. Én azonban csak egyszer túrtörtöttem magam. Másodszor már nem, mégpedig azért nem, mert aki ismert multamat, az jól tudja, mily rajongó szeretettel viseltetem az egyetemi ifjúság iránt. De tudja azt is, hogy engem nem kell a nemzet, a jövő és az ifjúság iránti kötelességeimre ösztökélni.

— Nem szeretem az ugynevezett

„ifjúsági parlament” gondolatát sem. Illetékes ifjúsági szervezeteknek csak azokat ismerem el, amelyek eddig is mint ilyenek szerepeltek, velük mint az ifjúság legfelsőbb fórumával készséggel szóba állok, de más ifjúsági fórumot nem ismerek el.

Az ugynevezett „diákokar’amentnek” az a hibája és a veszedelme, hogy olyan eszméket szolgál és hirdeti, amelyekről hirdetőik eleve tudhatnák, hogy a mai viszonyok között nem valósíthatók meg. Ezzel pedig nem szolgálják a magyar ügyet. Őseink — értve ezeket: ősatyáinkat, az ázsiai síkságon — egyik jellegzetes tulajdonsága az volt, hogy esendben tanácskoztak. A régi, elmult föerális korszák termelte ki azt a ferde mentalitást, amely a pozitív, esendes, következetes, belső építő munka, illetve az azt kultiváló ember helyett többrebecsülte a nagy nyilvánosság felé forduló ember-típust. Az az új magyar élet, amelynek szerény napszámosa és felelős hirdetője vagyok, más magyar típust keres. Keresi

a közért hallgatagon dolgozó és egyéni érdekeit a közérdekeknek alárendelni tudó, reális és pozitív emberek típusát.

— Én elismerem, hogy sok a baj és a hiba a magyar életben, de nem tartom helyesnek azt a politikai módszert, amely olyképp akarja megtisztítani a nemzet fáját a bajok és a hibák előidézőitől, hogy kivágja azt a fát tövestől.

Kívágja olyan idegenből importált nyilaskeresztes kezekkel, amelyeket mozgató erő és szellem — lehet az akár milyen tiszteletreméltó is egyébként — nem a magyar lélek sugallata, és nem a magyar vér terméke. Ne feledjétek, hogy ha ilyen idegen sugallat által vezetett kézzel nyulnátok hozzá a magyar fa sudarához, esetleg veszedelembe sodorjátok az apostoli kettőskeresztet. Nem a külsőségekben megnyilatkozó, s idegen formákat utánzó szellemre van szüksége a magyar ifjúságnak, de a magyar föld lehetetéből táplálkozó, eredeti magyar elgondolásokra.

Technikus Társaság

A MIEFHÖE Technikus Társasága február 25-én rendezte kitünően sikerült teáját a Bristol szállóban. A nagy sikerre való tekintettel a teát a társaság megismétli március 25-én, ugyan- csak a Bristol termeiben. Meghívók bármelyik technikuskól igénybe vehetők, vagy telefonon 18—0—70 szám alatt.

A Társaság foto-laboratóriuma ismét megkezdte munkáját. Minden szombaton d. u. 3-tól tartanak inspekción, ahol az egyesület bármely tagjának módjában áll felvételeit előhívni, másolni, vagy nagyítani.

A rádió laboratórium a legközelebbi napokban kezd erőteljesebb munkába. Erre vonatkozó hirdetményeit a Társaság az egyesületi hirdetőtáblán fogja közzétenni és ezután hívja fel a Kollégák figyelmét.

Folyó hó 21-én, szerdán tartja a Társaság legközelebbi előadását az egyesület helyiségében. Strasser V. Benő tanár úr a relativitásról fog előadást tartani.

Megalakult a MIEFHÖE Seniorátusa

Régi kezdeményezések és nagy adathűgyűjtő munkálatok eredménye volt a február végén megtartott MIEFHÖE-Senioratusi alakuló ülés. A Seniorátus tagjai kizárólag az Egyesületnek örökös tagjai, akik igen szép számban és lelkes hangulatban alakították meg társaságukat.

A MIEFHÖE jelenlegi elnöksége nevében Szántó György, társelnök üdvözölte a megjelent örökös tagokat kérve őket, hogy fogadják az ifjúságot szeretettel és ügyeiket kezeljék megértően.

Felkérésére Enyedi Emil, mérnök, mint korelnök veszi át az ülés vezetését és megköszöni az ifjúságnak, hogy annyi évi távollét után ismét lehetővé tette, az összejövetelt. „A seniorátusra — mint mondotta — most egy magasztosabb hivatás vár, az életben már elhelyezkedett régi MIEFHÖE tagoknak tanácsokkal és anyagi erejükkel oda kell hatniok, hogy az ifjúság minél könnyebben találja meg boldogulása útját.”

A seniorátus ügyrendjének előterjesztése után különböző gyakorlati gondolatok vetődtek fel, melynek eredményeként elhatározták, hogy minden hónap első hétfőjén fognak összejönni az Egyesület helyiségében.

Az alakuló ülésen jelen voltak: dr. Adler László, dr. Bíró Imre, dr. Boros András, dr. Bendetz Mór, dr. Eichbaum József, dr. Ernst Ernő, Enyedi Emil, dr. Fehér Andor, dr. Friedmann Dénes, dr. György Dezső, dr. Holczér János, dr. Illés Kálmán, dr. Kaszás Béla, dr. Kleim Mór, dr. Ligeti Miklós, dr. Löwinger Sámuel, dr. Müller Ernő, dr. Propper László, dr. Reich Gyula, dr. Riegler Tibor, dr. Riegler Imre, Rosner Miklós, Svéd György, dr. Székely László, dr. Schäfer László, dr. Weiszlovits Miklós.

H I R E K

— A „ZSIDÓ DIÁK” jelen száma új formában jelenik meg. Nagyobb terjedelemben, de olcsóbb előfizetési ár mellett. Előfizetési ára a lapnak egy egész évre: 2— Pengő. Ez alkalomkor szeretettel fordulunk lapunk olvasóihoz és előfizetőihez, hogy egyrészt új előfizetőket gyűjtsenek lapunk számára, mert a nagyobb költség mellett olcsóbban megjelenő lappal ép annak lehetőségét akarjuk elérni, hogy lapunkat minden zsidó diák és minden diákügyet szerető zsidó ember megvehesse, másrészt, hogy előfizetési díjukat fizessék be, mert lapunkat nem tudjuk oly körülmények között fenntartani, ha az előfizetések nem folynak pontosan be. Kérjük, hogy tartsák előfizetőink kötelességüknek lapunk támogatását. A vidéki előfizetők példányaihoz póstatakarékpénztári csekklapot mellékelünk, fővárosi előfizetőinket pedig arra kérjük, hogy vagy 39.391 számú csekkszámokra utalják át előfizetési díjukat, vagy a náluk jelentkező pénzbeszedőnknek bélyegzőnkkel ellátott nyugta ellenében fizessék ki díjukat.

— A debreceni egyetem ítélete. Jan. elején a debreceni egyetem rektora az egyetemi ifjúság ügynevezett harmincas bizottságát feloszlatta, majd az egyetemi tanács végzése alapján a bizottság tagjait és vezérét, Barcza Gedeont az egyetemről való örökös kizárára ítélte. Az érdekelt egyetemi hallgatók a kizárási határozat ellen a közoktatásügyi miniszterhez fellebbeztek, aki a határozatot feloldotta és az egyetemi tanácsot utasította, hogy az ügy szereplőivel egyenkénti eljárás alapján hozzon újabb ítéletet.

Az egyetemi tanács fegyelmi választmánya a miniszteri utasítás alapján kihallgatta az egyetemi hallgatókat és a lefolytatott eljárás után meghozta ítéletét, miszerint valamennyi kizárára ítélt hallgatót az egyetemi tanács általi megdorgálásra ítélték s az ítéletet az indexükbe bevezették. Az ítélet tehát lehetővé teszi, hogy az egyszer már kizárára ítélt hallgatók tovább folytathassák egyetemi tanulmányaikat, minden idő veszteség nélkül.

— A dorpati (Esztország) egyetem judaista tanszéket állított fel. Az egyetemi tanács új tanszékének betöltésére dr. L. Gulkowiczot kérte fel, aki előzőleg Lipcsében volt ugyanennek a tanszéknek professzora. A dorpati új tanszék tanítani fogják a szemita nyelveket, a héber és jiddis irodalmat, zsidó történetet és vallásfilozófiát.

— Baltazar Dezső püspök április hó 26-án, csütörtökön este 7 órakor a Pesti Izraelita Hitközség meghívására előadást tart: „Az ótestamentum embereszménye” címen, amelyre kollégáink figyelmét ez úton is felhívjuk.

— „A könyv szerepe a mai generáció életében” címen Bolgár Éva tartott e hó 12-én a MIEFHÖE Irodalmi Szemináriumában nagyszerű előadást. Magas színvonalú tájékozottság, az anyag könnyű kezelése és a kijeggecsedett vélemények határozottsága voltak kiváló tanulmányának jellemzői. Helyes gondolatmenet vezetésének köszönhető a jól sikerült vita is.

— A „Palestine Gazette” című hivatalos palesztinai lap közlése szerint legutóbb 63 zsidó orvos ment Palesztinába prakszusuk folytatása céljából, akik között 6 nő is van és csaknem mind Németországból jött. Az új engedélyek kiadásával a prakszist folytató palesztinai orvosok száma 1414, míg a fogorvosok száma 541-re emelkedett.

— A Központi Diáksegítő Bizottság február hó 28-án tartott ünnepi ülésén iktatta hivatalába hölgybizottságának új elnökasszonyát: Tószegi Freund Antanét.

— Külföldi orvosok nyitteleve a horogkereszt rendszer ellen. Érdekes polemia foglalkoztatja most a nemzetközi orvosi köröket Sauerbruch egyetemi tanár, a berlini sebészeti egyetemi klinika igazgatója, nyílt levelet tett köze, amelyben felszólítja a különféle országok orvosait, hogy a világbéke és az orvosi társadalom gyógyító munkájának zavartalanítása érdekében legyenek megértéssel a német nemzeti szociálisták iránt és higgyék el, hogy „mi orvosok, kiknek nemzeti gyökereink vannak, mégis benne vagyunk az általános kulturkötélkek hálózatában”. Erre a nyílt levélre külföldi orvosok válaszoltak a Prágában megjelenő Internationales Aerztliches Bulletin-ben, kifejeve, hogy Sauerbruch kérését nem teljesíthetik, mert Németországban a világbékeért küzdőket üldözik, a tudományos munkát és az irodalmat megfeszítják szabadságától és méltóságától és általában súlyosan megsértik azokat az alapelveket, amelyekhez kultur-embernek és az orvosnak ragaszkodnia kell. A válaszlévél végén az orvosok gyűlöletet hirdettek „a hazugság, a türelmetlenség, az erőszakosság, az elnyomás, a jogfosztás, a kuruzslás és a lelkiismereti kényszer rendszere ellen” s szeretettel kérik az egész emberiségtől „a némaságra kárhóztattak, a megkínzottak és üldözöttek” iránt.

— A cseh-szlovák mérnökök egyesületének szociális osztálya jelenleg kétezer állásnélküli mérnököt tart nyilván. A kétezer közül ezerköt-három már idősebb mérnök, a többi nyolcszáz pedig a fiatal nemzedék sorából kerül ki, akik még egyáltalában nem tudtak elhelyezkedni diplomájuk megszerzése óta.

— Érdekes összeférhetlenségi határozatot mondott ki legutóbb a lengyel ügyvédi kamara: képviselő ügyvédek ezentúl nem szerepelhetnek védőkként hazaárulási perekben, továbbá polgári perekben sem, ha azok az államkinetárral szemben indulnak. Nem lehetnek jogtanácsosai sem olyan vállalatoknak, amelyek az állammal, vagy közüzemekkel szerződéses viszonyban állanak.

— Egy fiatal magyar tudós sikere. Detre László tanárt, a neves magyar bakteriológust a washingtoni National Institut of Health (Nemzeti Egészségügyi Intézet) tagjává és egyben a washingtoni egyetem szerológiai és immunológiai tanszékére nyilvános rendes tanárrá nevezték ki.

— Németország egyik legnevesebb zsidó sebészorvosa: dr. Joseph Jacques 69 éves korában elhunyt.

— Palesztinában egy ismert zsidó fillantróp: Elly S. Kadoorie, saját költségére egy leányiskolát épített. Az új iskolát Jaffában építik fel 30.000 font költségen. Az Iskola 1500 növendék tanítására lesz alkalmas.

— Párisban egy bizottság alakult, mely egy német könyvtár létesítésének tervével foglalkozik. A könyvtárban első sorban a német kormány által betöltött és elégtett könyveket szerzik be. A könyvtárbizottság első felhívására a német emigránsok máris 20.000 könyvvel járultak hozzá a létesítendő könyvtárhoz. A párisi „Német szabad könyvtár” május 10-én a könyvvetés évfordulóján nyílik meg.

— Einstein professzor elfogadta a konstantinápolyi egyetem meghívását, ahol tavasszal több előadást fog tartani.

— Dr. Patai Józsefet, a jeruzsálemi héber egyetem kancellárja meghívta újabb előadássorozat tartására a középkori héber költészet történetének köréből. Dr. Patai, aki annak idején a magyar közoktatásügyi miniszterium ösztöndíjával tudományos kutatást végzett a világhírű oxfordi Bodleana könyvtárban a középkori héber költők kiadatlan kéziratjai között, most ennek eredményeiről fog az egyetemen előadásai során beszámolni.

— A közép- és keleteurópai Maccabi sportszövetségek április 3-án tartják Budapesten a zsidó világsport konferenciáját.

— A varsói egyetem tanácsa bizonytalan időre felfüggesztette az egyetemi oktatást. A felfüggesztésre az adott okot, hogy Handelsmann bölcsészeti dékán, a történelem tanárát az egyetem területén megtámadták. Handelsmann egy diákgyűlésen elnökölt, ahol elkezdett vita fejlődött ki a nacionalista diákok indítványa körül. A nacionalisták ugyanis az úrjaparágrafus életbeléptetését követelték. A többség az indítványt elvetette. Handelsmann tanárt, amikor az ülésről távozott, megtámadta egy fiatal emberekből álló csoport, amely az úrjaparágrafus hívei közül került ki.

A MIEFHÖE új pártoló tagjai:

Tek Gyula, V. Kálmán-u. 7. Herczeg Béla, VI. Hajós-utca 25. Rózsahegy György, V. Akadémia-utca 6. Fränkel Ignác, VII. Károly-körút 3/a. Keszler Géza, VII. Sip-utca 10. Dr. Reigler Bernát, VIII. József-körút 10/12. Dr. Rácz Miksa, VIII. Rákóczi-ut 41. Munk Róbert, Vác, Galesek-utca 6. Glück Andor, Vác, Széchenyi-utca 2. Schick Ernő, gr. Csáky K.-utca 3/a. Geréb Ilona, Vác, Eötvös-utca 5. Mendé Sándor, VII. Erzsébet-körút 15. Östereicher Pál, VII. Alsóerdősor-utca 18. Sándor György, Vác. Singer Miklós, Vác, gr. Csáky-u. 28. Martos Gyula, Vác. Dr. Grosz Ármán, Vác, Géza király-tér. Dr. Szamek Gyula, V., Klotild-utca 22. Tatár Jenő, VII. Vörösmaty-utca 67. Szabó Vilmos, V., Katona József-utca 28. Dr. Lengyel Lajos, V., Lipót-körút 16. Szántó Jenő II. Kemenes-u. 8. Szántó Jenőné, I. Kemenes-utca 8. Molnár János I., Kelenhegyi-ut 15. Szegő Sándor, II., Lórántffy Zsuzsanna-u. 14. Dr. Nagy József, VII., Erzsébet-körút 29. Fiat Miklós, VII., Damjanich-utca 28/a. Weiss Emil, VI., Király-utca 54. Hirsch Lajos, V., Pannonia-utca 14. Vidor Zsigmond, V., Arany János-utca 28. Lemberger Lajos, IX., Drégely-utca 20. László Sándorné, V., Csanády-utca 17. Takács Sándor, VII., Thököly-ut 80. Szigeti Ferenc, VII., Akácia-utca 20. Adler Zoltánné, V., Géza-utca 1. Gábor Rezső, VI., Aréna-ut 80. Róth Márk, VI. Szív-u. 18. Schwarz Ferencé, I., Mészáros-utca 10. Friedmann Mihály, VII., Dembinszky-utca 10.

A „ZSIDÓ DIÁK”

Magyar zsidó egyetemi hallgatók lapja. Megjelenik évente tizszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Lipót-körút 13. szám I. 6. Telefon: 13—2—69

Postatakarékpénztári csekkszám: 39391. Szerkesztőségi órákat tartunk: minden kedd este 7—8-ig, a MIEFHÖE (Királyi Pál-utca 9. lémelet) hivatalos helyiségében.

Kéziratokat nem adunk vissza. Minden cikkért szerzője felel.

Felelős szerkesztő és kiadó: Óri László.

Springer-nyomda, VII., Bethlen-utca 33.